Corneliu DRAGOMIR

O SOCIOANTROPOLOGIE A DEZASTRELOR NATURALE

oameni înecați în lacrimi, case prăbușite

media LUMEN
www.EdituraLumen.com

Corneliu Dragomir

O SOCIOANTROPOLOGIE A DEZASTRELOR NATURALE.

Oameni înecați în lacrimi, case prăbuşite.

Editura Lumen
2009

CORNELIU DRAGOMIR
O SOCIOANTROPOLOGIE A DEZASTRELOR NATURALE
Oameni înecați în lacrimi, case prăbușite

Editura Lumen este acreditată CNCSIS sub nr. 0003

www.edituralumen.ro, www.librariavirtuala.com

Redactor: Simona PONEA
Copertă: Cristian UŞURELU

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
DRAGOMIR, CORNELIU
O socioantropologie a dezastrelor : oameni înecați în lacrimi, case prăbușite / Corneliu Dragomir. - Iași : Lumen\\Iași\, 2009
ISBN 978-973-166-174-2

627.51(498-35 Timiș)
556.166(498-35 Timiș)

Corneliu Dragomir

O SOCIOANTROPOLOGIE A DEZASTRELOR NATURALE.

Oameni înecați în lacrimi, case prăbuşite.

Editura Lumen
2009

Pagină lăsată
goală intenţionat

Cuprins:

Cuvânt înainte 7

SOCIOANTROPOLOGIA DEZASTRELOR: ASPECTE PRELIMINARII, PERSPECTIVE 9

Dezastrele: aveți nevoie de o intervenție a sociologilor?..... 10
S.A.D.: fundamente, epistemologie, competențe, expectanțe .. 13
S.A.D.: direcții, retorici 18
S.A.D.: încercări terminologic şi corelări semantice 19

DEZASTRE NATURALE: CONSIDERAȚII PRELIMINARE, OPERAȚIONALIZAREA CONCEPTELOR, EXEMPLE 23

Dezastre naturale în lume: fenomene şi evenimente cu efecte catastrofale 29
Vulnerabilitătile: concept, tipologie 32
Managementul dezastrelor: măsuri de protecție şi intervenție . 34
Protecție şi intervenție în caz de dezastru natural 39
O fenomenologie a dezastrelor natuale în România 40
Studiu de caz: Cutremurul din 1977 44
Instituții ale comunității: dinamică, relații interpersonale, vecinătate, rudenie pe timp de dezastru, întrajutorarea..... 57
Frica: comportamentalism, psihologia colectivelor, psihanaliză socială 59
Psihosociologia panicii: egoismul, dezorganizare 60
Sociolingvistica zvonului: geneza şi dinamica zvonului, clasele sociale şi gestionarea zvonisticii 61
Construcții sociale în «hazard»: naşterea eroilor contextuali şi a ratații de prestigiu social, contribuții identitare şi memorie colectivă 63
Hazadele şi dezastrele naturale: factor al schimbării sociale.... 65

**Extras din volumul: Dragomir, C. (2009).
O socioantropologie a dezastrelor naturale.
Oameni înecați în lacrimi, case prăbuşite. Iaşi, România: Lumen.**

DEZASTRELE NATURALE ŞI EXPERIENȚA COTIDIANĂ. REMEMORĂRI ALE INUNDAȚIILOR DIN PRIMĂVARA ANULUI 2005 DIN CÂMPIA DE VEST 67
Inundațiile din Banat: vulnerabilități (topografia locului) şi scurtă sinteză 68
Instrumentarul metodologic şi inventarul demersului investigativ 68
Axe tematice în discursul memorial al unui dezastru ntural 71
Amintiri şi gânduri 79
Observații ale intervievatorilor 81

BIBLIOGRAFIE ORIENTATIVĂ ŞI SELECTIVĂ: 286

**Extras din volumul: Dragomir, C. (2009).
O socioantropologie a dezastrelor naturale.
Oameni înecaţi în lacrimi, case prăbuşite. Iaşi, România: Lumen.**

Cuvânt înainte

Prin lucrarea de faţă, *O socioantropologie a dezastrelo naturaler,* având subtitlul *Oameni înecaţi în lacrimi, case prăbuşite*, a autorului Corneliu Dragomir, Editura Lumen nu propune un compendiu; cartea de autor de faţă nici măcar nu are pretenţia de a fi etalon pentru analiza socioantropologică şi psihosocială a dezastrelor naturale, ci este, mai degrabă, un demers incipient al unui drum spre maturitate într-un domeniu al socialului, unul al hazardului, identificând sensuri şi consensuri de investigaţie, analiză şi diagnoză, oferind teme şi replici privitor la tema propusă. Demersul de faţă oferă un spaţiu de dialog, un ecart tematic cu privire la dezastrele naturale şi implicaţiile acestora în retorica cotidianului şi culturalului.

Prima parte a lucrării supune atenţiei cititorului, sociolog, antropolog, psihosociolog, teme majore de reflecţie privind implicaţiile sociale, antropice şi psihosociale ale dezastrelor naturale asupra comunităţiilor, pornind de la experienţele dramatice trăite de umanitate şi a literaturii de specialitate care tinde să se închege în jurul acestei arii tematice. Primele două capitole oferă o perspectivă analitică asupra dezastrelor naturale: fundamente, hazarde, vulnerabilităţi, fenomenologie. Un capitol aparte, privitor la managementul dezastrelor naturale, dau consistenţă replicilor venite din sfera protecţiei civile şi asistenţei sociale. Schimbarea socială ca efect direct al dezastrelor reprezintă o altă temă majoră, precum şi cele privitor la sociolingvistica zvonului, psihosociologia panicii şi naştrea eroilor contextuali în comunitate, ca efect al capacităţii creatoare şi de inovaţie a comunităţilor şi a opiniei publice.

Partea a doua a lucrării de faţa propune a lectura o experienţă inedită, dar dramatică, redată prin înseşi vocea a celor ce au trăit-o, despre un eveniment natural cu efecte dezastruoase asupra a patru comunităţi rurale din judeţul Timiş: Cruceni, Foieni, Ionel şi Otelec- inundaţiile din primăvara anului 2005. Vă propunem o consistentă arhivă de istorie orală, un demers aplicativ privind reprezentările sociale şi rememorările colective. Studiul realizat de noi arată cum comunităţile studiate au identificat surse şi resurse de subzistenţă şi supravieţuire pentru continuarea vieţii cotidiene într-un context atipic, moduri de *a face* prin adaptarea ritualurilor vieţii cotidiene la contextul social şi cadrul natural nou creat. Vorbim de o dramaturgie a cotidianului, neliniară, o schimbare bruscă de scenariu societal, radical modificat în numai o singură noapte, semnificat, clar precizată în rememorările intervievaţilor, asemeni unui *prag de trecere* de la o stare la alta.

Extras din volumul: Dragomir, C. (2009).
O socioantropologie a dezastrelor naturale.
Oameni înecaţi în lacrimi, case prăbuşite. Iaşi, România: Lumen.

Dar, înainte de orice, în volumul de faţă vorbim de drama unor oameni. Vorbim de suferinţă, nădejde, angoase şi alte trăiri umane, consumate colectiv sau individual, vorbim de oameni puternici şi eroi născuţi contextual, de valori şi credinţe, speranţe şi năzuinţe. Nu în ultimul rând, acest demers este o *carte* de mulţumire a celor ce au sprijinit aceste comunităţi, şi nu numai, să supravieţuiască, un gând al afectaţilor adresat celor ce au trimis ajutoare şi au oferit ajutor, au dedicat timp şi riscat viaţa.

Lucrarea *O socioantropologie a dezastrelor naturale. Oameni înecaţi în lacrimi, case prăbusite* este o contribuţie deosebit de importantă şi un căştig semnificativ pentru fondul cultural al unei naţiuni care doreşte să înţeleaga felurile de a gândi şi a face realitate socială membrii comunităţilor ce o compun şi, semnificativ, sensurile actiunii sociale ale acestora bazate pe un set de constructii sociale complexe: rememorari, reprezentari, atitudini, trăiri colective.

Cartea semnată de Corneliu Dragomir este utilă celor care doresc să cunoască fenomenologia vieţii cotidiene dintr-o comunitate rural-agrară aflată într-un context atipic, este utilă sociologului pentru iniţierea, realizarea, implementarea şi gestionarea de strategii şi politici sociale; este utilă antropologului pentru a înţelege comunitatea şi modurile ei de a fi şi de a se regenera, pentru a întelege moduri de construcţie şi reconstrucţie a unui set de norme, legi şi valori şi a înţelege procesul de juxtapunerea de culturi şi subculturi aflate într-un continuu dialog, negociere şi schimb de *piese;* este utilă sociolingvistului pentru a identifica elemente de repertoriu dialectal, grai şi subgrai, structuri şi substructuri de lexic şi construcţii frazeologice specifice comunităţii analizate cu ample implicaţii asupra identităţii şi identificarii comunităţii respective; este utilă psihologului şi psihologului social pentru a interveni eficace şi eficient în terapia de grup şi intervenţiile clinice adresate persoanelor care au trait experienţe dramatice, afectate de şoc emoţional, căderi nervoase, tulburări de anxietate. Cartea de faţă este utilă asistentului social pentru a interveni, este utila angajatilor protectiei civile şi celor din sistemul militar pentru *a întelege* oamenii în coplexitatea existenţei lor, junalistului, omului de presa scrisa, radio si televiziune pentru a vedea care sunt bazele fundamentale ale unei investigaţii pornind de la *victimele* unui fapt, pentru a întelege comportamentele individuale şi colective şi a analiza şi relata cât mai obiectiv şi pertinent fapte, efecte şi atitudini. În textele interviurilor realizate se cern, discret, o atmosferă, o civilizaţie, un fel de a fi şi de a face al oamenilor din aceste locuri.

jurnalist Marian Preoteasa
BBC Word Service, Biroul Londra
Iulie 2009

Extras din volumul: Dragomir, C. (2009).
O socioantropologie a dezastrelor naturale.
Oameni înecaţi în lacrimi, case prăbuşite. Iaşi, România: Lumen.

SOCIOANTROPOLOGIA DEZASTRELOR: ASPECTE PRELIMINARII, PERSPECTIVE

Ştiinţele despre societate au ca obiect de studiu, concret, faptul social, sau cel puţin până va interveni schimbarea de paradigmă, persoanele ce îşi revendică identitatea profesională şi cognitivă aferentă acestei ştiinţe, partizani şi simpatizanţi, se supun acestei căi oferite de Emile Durkheim.

Presiunea nevoii sociale reprezintă, probabil, cea mai provocatoare **instanţă** în fluidizarea **relaţiei dintre social şi sociologie**. Inventarul componentelor socialului este, cu certitudine, nu numai deosebit de consistent ci şi deosebit de complicat şi de complex.

Ignoranţa ştiinţifică a cercetătorilor, insuficienţele materiale şi organizatorice, lipsa comenzilor sociale, prejudecăţile cognitive şi alte varibile sunt situaţii concrete ce afectează negativ relaţia dintre sociologie şi social. Reacţiile sociale faţă de fapte concrete aferente fenomenelor anomice comunitare şi globale (conflicte armate şi interetnice, sărăcia şi calitatea vieţii, analfaberismul şi instrucţia actorului social, catastrofele şi hazardele) sunt considerate adecvate numai în prezenţa lor: trebuie să aşteptăm producerea faptului, să realizăm apoi cercetarea acestuia şi, într-un final să aplicăm măsuri descinse din rezultatele cercetării sociologice? Acest fapt implică lipsă totala a prevenţiei sociale, limitarea efectelor din timpul evenimentului şi eradicarea acestora după efect. Este o atitudine imorală dar reală? Sociologul, «doctorul» societăţii, are nevoie de resurse pentru anchetă, precum şi medicul: materiale, cognitive, contextuale. Contextul şi prejudecăţile socioeconomice au adus ştiinţe despre societate în acest stadiu, cel al intervenţiei post eveniment, şi în cazul României.

În ţările cu o sociologie dezvoltată, aceasta a căutat şi a construit modele, strategii, de acţune pe termen lung, mediu şi scurt, a identificat resurse şi a mobilizat instanţe administrative şi politice, a abordat **„realitatea ca proiect social"** (Searle, 2000:123-128). În acest sens s-au construit strategiile de intervenţie socială care includ metode, tehnici, instrumente şi forme de organizare pentru documentare, sondare, analiză şi intervenţie socială vizând preîntâmpinarea şi limitarea pagubelor umane şi materiale.

În fond, sociologia şi obiectul său de studiu, pentru a susţine valid travaluiul **de la social la sociologie** şi de la sociologie la social au în vedere două dimensiuni:

- inoportunitata renunţării la cunoaşterea periferică;

**Extras din volumul: Dragomir, C. (2009).
O socioantropologie a dezastrelor naturale.
Oameni înecaţi în lacrimi, case prăbuşite. Iaşi, România: Lumen.**

– eficienţa şi efiacitatea relaţiei dintre sociologie şi social.

Cunoaşterea periferică a unei ştiinţe, fie ea din domeniul matematicii şi ştiinţele reale şi naturale, ştiinţele umane şi sociale, cele ale artei şi tehnologiilor, deschide noi capitole de studiu sistematic şi discurs cognitiv. Faptul că nimic nu poate să aibă loc în viaţa socioumană fără să fie investigabil de către ştiinţa despre societate a dus la iniţierea unor analize şi anchete sociologice pe teme dispersate pe un registru enorm de larg: de la grupul familiar şi raporturile sexuale şi de cosangvinitate până la formele alternative de satisfacere a nevoilor carnale prin violenţă, poligamie, menaj a trois, de la manifestările ludice ale copiilor şi adulţilor până la războaiele mondiale, de la analfabetism şi al doilea analfabetism până la ipostazele genialităţii...

Concluzia ne aduce pe tărâmul credinţei conform căreia **tot ceea ce este social, real şi ipotetic vorbind, este şi sociologic**. „Dacă ar putea să studieze şi să controleze evoluţia periericului cu aceeaşi obstinaţie pe care o promovează în cazul faptului social esenţial, sociologia ar câştiga nu doar un plus de cunoaştere şi eficienţă ci şi un spor de prestigiu. Nu-l va obţine întotdeauna. Din păcate, sociologul cade de multe ori în propria capcană de orientare cognitivă: consideră că periericul este irelevant în raport cu esenţa vieţii sociale şi că investigarea lui conduce la deprecierea statutului sociologiei".(Stan, 2006:196) Viaţa socială abundă în fapte banale, cotidiene, periferice care constituie, cu certitudine, componente ale domeniului de studiu al sociologie, sociologia vieţii cotidiene, de exemplu. Această misiune este cu atât mai dificilă a fi de îndeplinit căci informaţiile din bazele de date construite şi metodologiile de studiu aferente sunt ele însele periferice (evazive, paremiologice).

Dezastrele: aveţi nevoie de o intervenţie a sociologilor?

Specialiştii din ştiinţele sociale manifestă din ce în ce mai mult interes pentru a studia dezastrele care perturba ordinea predominantă a vieţii, produc un prejudiciu, moartea şi pierderea proprietăţii la un mare număr de oameni (care au reşedinţa într-o zonă sau o regiune). Conceptul de dezastru este subliniat în mod diferit de diferite discipline, uni geografi vor defini un caz de catastrofe în legătură cu mişcarea de plăci pământului lui sau producerea unui vânt de mare putere sau de ploaie torenţială, un administrator de relief în raport cu nevoile reliefului, un oficial politic în raport cu consecinţe politice, un economist ia în considerare pierderile

**Extras din volumul: Dragomir, C. (2009).
O socioantropologie a dezastrelor naturale.
Oameni înecaţi în lacrimi, case prăbuşite. Iaşi, România: Lumen.**

economiei şi un sociolog pericolul sever pentru societate sau impactul asupra societăţii şi comunităţii.

În încercerile de operaționalizare a conceptului, specialiştii s-au izbit de retorica întrebare când un dezastru este un dezastru? Când este un fenomen natural sau provocate de om, cum ar fi seisme, erupţiile vulcanice, alunecare de teren, ciclon, secetă, inundaţii, incendii şi de război, se pot numit un dezastru? În acest scenariu, trebuie să fie daune fizice şi pierderi de vieţi omeneşti? Dar, apoi, se pune întrebarea cât de vaste trebuie să fie daunele? Este pierderea de vieţi singurul criteriu necesar pentru a numi un dezastru dezastru sau poate dezorganizarea temporară socială, de asemenea, să fie acceptat ca un criteriu viabil? Este dezastru determinat de amploarea efectelor sale? Poate fi un dezastru doar atunci când un individ este implicat sau doar o mică parte din populaţie este afectată, sau trebuie să fie în vigoare la nivel comunitar sau de a ajunge în continuare? Este disponibilitatea sau resursele un factor, o vulnerabilitate? Este un cutremur un dezastru atunci când case sunt distruse şi a victimele depăşesc gradul de suportabilitate al comunităţii? Trebuie să se împrumute de la sursele disponibile la nivel local, sau doar atunci este dezastru când resursele locale sunt insuficiente pentru a răspunde cererii imediate? Este definiţia dependentă sau nu de o autoritate publică care să declare existenţa unui dezastru şi prin ceea ce criterii sunt făcute unor astfel de decizii?

Întrebările de mai sus includ caracteristici diferite de cele mai frecvent distingeri, diferenţe, în încercările de a defini într-un sens sau altul catastrofa ca un fenomen fizic (de exemplu, cutremur, ciclon); funcţie de gradul de impact fizice (daune); ca perturbare sociale (ameninţare ca un stimul); ca o definiţie politică (definiţie bazată pe considerente politice) şi ca o situaţie specială sociale privind numai la anumite cerinţe, capacitatea colectivităţii pentru a satisface cerinţele unei situaţii (Quarantelli: 1981: 5). În fond, rolul emergent al sociologiei se axează perspectivei comtiană, în sensul că sociologia este o ştiinţă a reformei sociale, implict schimbare socială, sociologul fiind reformator social[1] calificat[2]. „Disfuncţiile sociale

[1] VEZI: Buzărnescu, Ştefan (2008) "Este posibilă o reformă socială fără sociologi" în *Sociologie Românească*, Volumul VI, Nr. 3-4, Iaşi: Editura Polirom, pp. 127-136.

[2] CAZUL ROMÂNIEI (PAMFLET): Evenimentele din decembrie 1989 au adus în prim plan retorica discursivă a reformei sistemului social global. Cu mare fast şi o explozie de energii pozitive impresionante, mai ceva a la marşurile în cinstea muncii şi a celui mai iubit fiu al poporului, procesele de reformare au demarat încă din zilele când încă nu se uscase ciara lumărilor aprinse de părinţii care îşi plângeau copii pe scările Catedralei Ortodoxe din Timişoara, executaţi în public pentru

**Extras din volumul: Dragomir, C. (2009).
O socioantropologie a dezastrelor naturale.
Oameni înecaţi în lacrimi, case prăbuşite. Iaşi, România: Lumen.**

(problemele sociale), pe care le trăim colectiv, pentru a putea fi corijate sau luate sub control prin monitorizare, necesită şi ele un diagnostric calificat. Acesta este *diagnoza socială* [sublinierea autorului] pe care nu o pot redacta corect decât profesioniştii domeniului. Iată de ce sociologia este aliatul natural pentru oricine se ambiţionează să se implice lucid, reponsabil şi pragmatic îngestionarea/ reformarea socialului"(Buzărnescu, 2008: 128).

Studiul dezastrului din perspectiva ştiinţelor sociale facilitează omul de ştiinţă socială pentru a înţelege impactul dezastrului asupra fiinţelor umane. Studiul sistematic cu privire la aspectele sociale ale dezastrului au apărut la începutul secolului al XX-lea. Prima încercare de a aplica ştiinţific, sistematic, prin conceptele ştiinţelor sociale, un dezastru a fost cazul navei Munitious care a explodat în port de la Hallifax, Noua Scoţie, în 1917 (Prince: 1920). Acest studiul de pionierat, al efectelor sociale ale dezastrului, a furnizat o sursă majoră de stimulare a ideilor şi ipotezelor pentru investigaţii ulterioare. Dar, în 1950, în mod organizat, s-a demarat cercetarea sistematică empirică şi teoretică asupra dezastrelor în studiile sociologice, stimulat şi sprijinit de către diverse agenţii însărcinate cu responsabilitatea pentru preîntâmpinarea pericolelor.

Studiile în domeniul socialului, prin retorica ştiinţelor despre societate, au ajuns la o concluzie dramatică: ameninţare în caz de catastrofe a fiinţelor umane şi a societăţii lor este în creştere. Preocupare este în creştere, iar atenţie deosebită se acordată dezastrelor de toate tipurile. Cetăţenii, aproape peste tot, se aşteptă ca guvernele lor se ia măsuri pentru ai proteja împotriva dezastrelor, de multe ori acest lucru este concretizat prin planificări pentru pregătire în caz de situaţii de urgenţă şi pentru reacţie rapidă şi eficace. 1990-2000 a fost declarat, de către Naţiunile Unite,

curajul de a crede şi de aşi exprima credinţă. Cu toate acestea, la momentul startului reformei facem referire, România s-a reformat până nu mai avem ce reforma şi trebuie să reformulăm înseşi reforma. Nu ca teorie ştiinţifică ci ca praxiologie concretă. Au reformat totul până nu au mai rămas nici macar tinichelele din industria „societăţii multilateral dezvoltate". Au reformat, dar reforma nu s-a realizat nici de tehnocraţi din economie, nici de politicieni avizaţi şi calificaţi, nici de sociologi, ci de persoane care aveau sentimentul identităţii „politician de Dâmboviţa" şi în mai puţin de două secole, România nu a devenit o apă şi un pământ dar... mai trebuie să experimentăm reforma. Cât despre generaţiile de sacrificiu, numai de bine, să stea în gara şi să aştepte luminiţa de la capătul tunelului. Unii spun că au văzut-o şi au pierdut alegerile, cazul C.D.R., alţii sunt că este ocupată, despre Luminiţa este vorbă aici, şi mai trebuie să treacă pe la multe case de boieri până să ajungă la bordeiul nostru.

**Extras din volumul: Dragomir, C. (2009).
O socioantropologie a dezastrelor naturale.
Oameni înecaţi în lacrimi, case prăbuşite. Iaşi, România: Lumen.**

Deceniul Internaţional pentru Reducerea Dezastrelor Naturale. Acest lucru dovedeşte atenţia internaţională care, fără îndoială, va accelera eforturile printr-o organizare pentru mai buna gestionare a dezastrelor de către oamenii de ştiinţă socială, în special sociologi, care vor avea un rol important.

S.A.D.: fundamente, epistemologie, competenţe, expectanţe

Relevanţa domeniului propus comunităţii sociologilor şi antropologilor din România privind studiu dezestrelor relevă din:

- creşterea frecvenţei dezastrelor naturale şi socioantropice ca urmare a creşterii frecvenţei hazardelor climatologice, geologice, biologice, tehnologice, socialpolitice.
- un interes crescut pentru acest domeniu al sociologie pe plan internaţional
- creşterea riscului potenţial al populaţiei privind expuerea şi vulnerabilitatea

Sociologia dezastrului este un domeniu special al sociologie. Este predominant de cercetare realizat în Statele Unite, dar şi în Germania şi Italia, de asemenea. Teoretic, aceasta include nu numai dezastre locale, dar catastrofice pe o scară mare. Unul dintre cercetători proeminenţi în acest domeniu este de Robert A. Stallings[3], apoi Enrico L. (Henry) Quarantelli[4], Lars Clausen[5]. În România studiu dezastrelor naturale din perspectivă

[3] Profesor emerit al School of Policy, Planning, and Development şi Department of Sociology din cadrul University of Southern California. A publicat: Natural Disasters and the Politics of Causality: Explanation and Responsibility in the Context of Multiple Catastrophes (2006), Threats to Cities: Large-Scale Disasters and September 11, 2001 (2002), Methods of Disaster Research (2002), Disasters, Epidemics, Terrorism, and Other Calamities: Resurrecting Simmel's Form andContent (2001), Weberian Political Sociology and Sociological Disaster Studies (2001, 2002), Figurations and Aviation Disasters (2000), A Weberian Program for Disaster Research (1999), The Swiss 'Holocaust Assets' Crisis (1998)

[4] Enrico L. (Henry) Quarantelli este sociolog american, cu pionierat în sociologia dezastrelor. În 1959 Quarantelli a luat doctoratul la Universitatea din Chicago. Din 1963 până în 1984, a lucrat ca profesor de sociologie la Universitatea de Stat Ohio, unde a fondat Centrul de Cercetare în caz de catastrofe. 1985, el a luat R.D.C. la Universitatea din Delaware, unde a lucrat până în 1998.

[5] Născut în 1935, la Berlin, este un sociolog german şi profesor la Universitatea din Kiel (Germania). El s-a specializat în sociologia culturii, de muncă, precum şi a

**Extras din volumul: Dragomir, C. (2009).
O socioantropologie a dezastrelor naturale.
Oameni înecaţi în lacrimi, case prăbuşite. Iaşi, România: Lumen.**

socioantropologică nu a suscitat interesul major al sociologilor şi antropologilor. Totuşi, sunt considerabile contribuţiile aduse de unii sociologi, antropologi şi psihosociologi români prin articolele publicate în reviste de specialitate, privind conflictul armat transnistrian, al doilea război mondial, sau tensiuni sociale şi politic-armate[6], însă analizele precizate sunt interesante mai mult din perspectiva reprezentărilor sociale[7], a rememorărilor colective[8], analiza opiniei publice[9], şi analizele sociologice privind conflictele sociale precum grevele[10], revoluţia, etc.

Ştiinţele au un „miez tare", entelehiile sau chintesenţă, ce constă în fundamentele sale:

- teleologia: ce scopuri îndeplineşte;
- epistemologia: particularităile obiectului studiat, terminologie şi snsuri semantice terminologice proprii, metodele de cercetare şi intervenţie, legităţi;
- istoria doctrinară şi evoluţie de paradigmă a ştiinţei şi a ştiinţelor (Păşcuţă, 2001).

Alături de fundamente se află un areal ascuns, negat de multe ori sau **ignorat** de cele mai multe ori de ştiinţă. **Acest areal poate fi complementar**, asigurând sustenabilitatea câmpurilor aride, încă, ale domeniului ştiinţific, sau în disens, când acesta real întră în antagonie cu fundamentele(Miftode 2001).

În ceea ce reveşte fundamentele, în acest moment incipient al promovării acestei arii tematice pentru studiu şi cercetare în sociologie,

---

dezastrelor. 1993 - 1994, Clausen a fost preşedinte al Societăţii Germane de Sociologie. El a servit ca şi preşedinte al Societăţii germane Africa.

[6] VEZI: Stoica, Aurelia, Chelcea, Septimiu, 2008, "Zvonurile de acum 40 de ani. August 1968: invadarea Cehoslovaciei şi îngrijorarea României" în *Sociologie Românească*, Volumul VI, Nr. 3-4, pp. 5-18.

[7] VEZI: Cojocaru, Natalia, Stela, Suhan, 2003, "Organizarea şi reorganizarea socială a memorie conflictului din Transnistria" în *Sociologie Românească*, Volumul I, Nr. 3, pp. 40-53.

[8] VEZI: Dragomir, Corneliu, 2008, "Rememorări ale unui eveniment istoric: cel de-al doilea război mondial. Drobeta Turnu Severin" în *Anuarul Universităţii "Petre Andrei" din Iaşi, Ştiinţe Socioumane*, Iaşi: Institutul European, pp.513- 529.

[9] VEZI: Stoica, Aurelia, 2004, "Valoarea de adevăr a zvonurilor. Zvonurile din România la sfârşitul celui de-al doilea război mondial" în *Sociologie Românească*, Volumul II, Nr. 4, pp. 110-119.

[10] VEZI: Mărginean, Ioan, 2009, "Social conflicts în Romania and the E.U." în *Soiologie Românească/ Romanian Sociology*, Volumul VII, Nr. 1, Iaşi: Editura Polirom.

**Extras din volumul: Dragomir, C. (2009).
O socioantropologie a dezastrelor naturale.
Oameni înecaţi în lacrimi, case prăbuşite. Iaşi, România: Lumen.**

asistenţă socială, psihologie socială şi antropologie a dezastrelor naturale şi/sau socioantropice este oportună dar inoportun a fi emise deoarece:

- domeniul interdisciplinat nu cunoaşte maturitatea;
- cercetările şi studiile în domeniu sunt la nivel unidisciplinar;
- nu s-au construit o abordare epistemologică[11] proprie.

Socioantropologia dezastrelor reprizintă, într-o accepţiune, o ramură a sociologiei şi/sau a antropologiei şi, într-o alta, o altă paletă tematică de analiză a unor eveniment cu ample implicaţii sociale şi antropologice, şi se fundamentează pe:

- fundamente de protecţie civilă şi a mediului, gestionarea situaţiilor de urgenţă;

[11] Cuvântul epistemologie derivă din două cuvinte greceşti: epistēme, care înseamnă „cunoaştere" şi logos care înseamnă „studiu al" sau „teorie a". În antichitate epistēme semnifica cunoaştere/ştiinţă şi era contrariul cuvântuluilui doxa care însemna părere, opinie deci o cunoştinţă nesigură. "Epistemologia este ramura teoriei ştiinţei şi totodată a filosofiei care cercetează originea, structura, metodele şi validitatea cunoaşterii ştiinţifice." (Ştefan Georgescu, 1970) Epistemologia este studiul cunoaşterii de tip ştiinţific. O primă operaţie a epistemologiei este distincţia intre cunoaşterea de tip comun, general-uman şi cunoaşterea ştiinţifică. Se consideră cunoaştere de tip ştiinţific, acea cunoaştere care are următoarele însuşiri: se îndepărtează de cunoaşterea comună şi de bunul simţ, descompune automatismele mentale generate de experienta cotidiană, matematizare, utilizarea metodelor speciale: modelarea, axiomatizarea, formalizarea etc., obţine ca produse, cunoştinţe cel puţin verificabile dacă nu verificate. Epistemologia poate avea ca obiect cunoaşterea ştiinţifică în general fiind numită epistemologie generală.Cunoaşterea cunoaşterii ştiinţifice specializate constituie epistemologii particulare îndepărtându-se de reflecţia filozofică. Cercetarea cunoaşterii ştiinţifice se face preponderent inductiv deoarece fără contribuţiile oamenilor ce produc ştiinţă obiectul epistemologiei nu se dezvoltă.Pe lângă generalizările asupra procesului cunoaşterii ştiinţifice se procedează şi la o analiză critică din perspectiva teoriei generale a cunoaşterii umane ca de exemplu prin descoperirea supoziţiilor filozofice preexistente în teoria şi metoda utilizată de omul ştiinţei.Epistemologia descinde din latura cognitivă a filozofiei şi se încadrează în teoria ştiinţei desemnată prin termenul de metaştiinţă sau scientologie.Epistemologia se inserează in grupul disciplinelor ce studiază ştiinţa alături de istoria ştiinţei, metodologia ştiinţei, sociologia ştiinţei, economia ştiinţei, psihologia ştiinţei, logica ştiinţei, etc. Sub aspect metodologic specificul epistemologiei este cercetarea critică a fundamentelor cunoaşterii ştiinţifice. În epistemologia generală se procedează prin analiză directă, prin analiza logică formalizantă, analiza istorică-critică precum şi prin analiză experimental-genetică.

**Extras din volumul: Dragomir, C. (2009).
O socioantropologie a dezastrelor naturale.
Oameni înecaţi în lacrimi, case prăbuşite. Iaşi, România: Lumen.**

Continuarea acestui volum o puteţi lectura achiziţionând volumul de pe

www.edituralumen.ro

www.lumenpublishing.com

sau din librăriile noastre partenere.

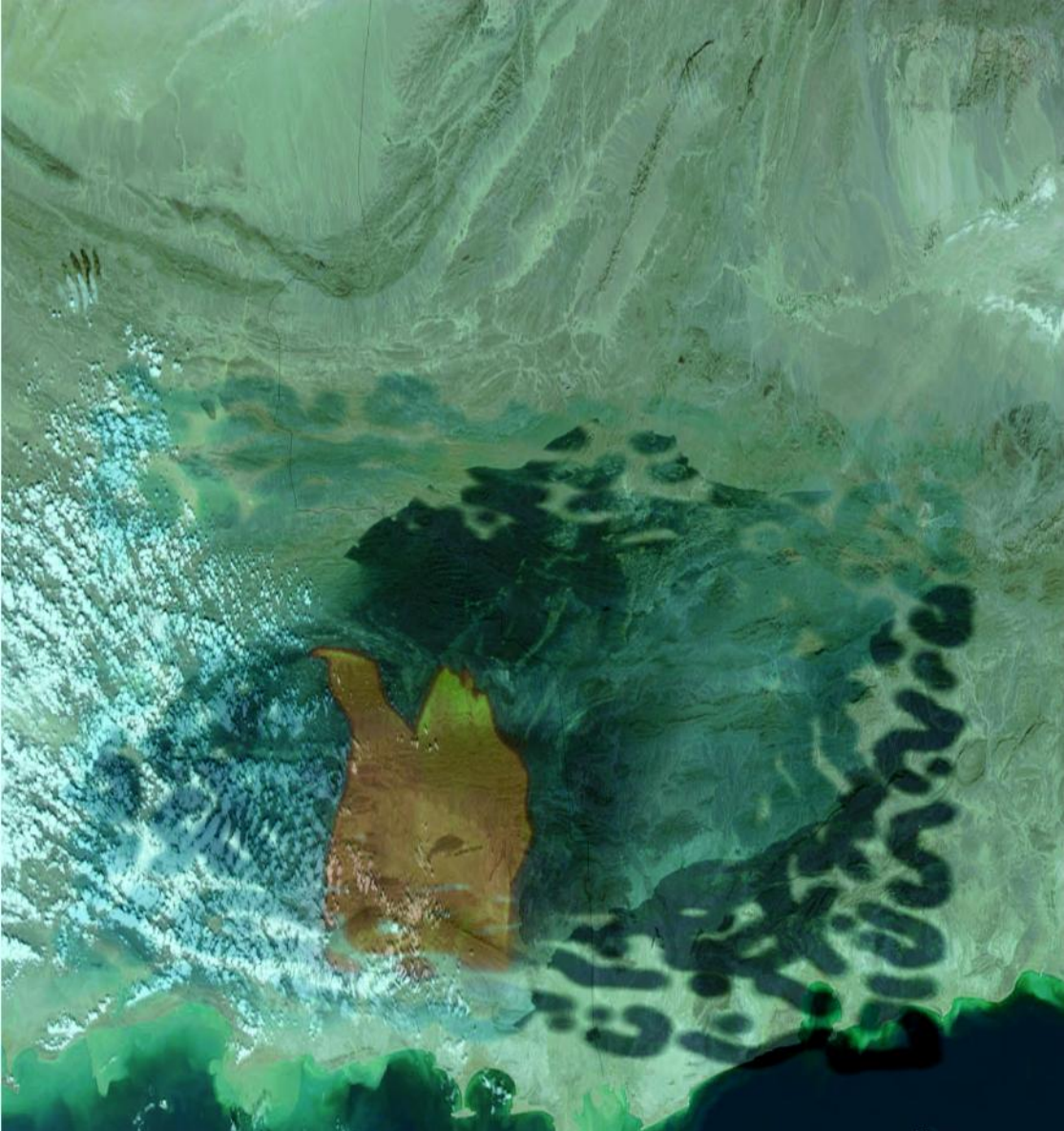

Volum finanțat de
Administrația Fondului Cultural Național
din Cadrul Ministerului Culturii și Cultelor
și a Patrimoniului Cultural Național

ISBN 973-166-174-3

Continutul acestui volum nu
reprezintă în mod necesar
punctul de vedere al Editurii
Lumen sau al finanțatorilor

Publicat cu finanțarea:
editura LUMEN
www.EdituraLumen.ro

Preț fără T.V.A. 6,44 lei + T.V.A. 9%